

Samlet temapakke

For eller imod tobak?

Vejledende klassetrin: 9. klasse

I dette dokument finder du lærer- og elevark til alle øvelser tilhørende temapakken "For eller imod tobak?".

Om temapakken

Eleverne lærer at anskue samfundet og rygning ud fra et bredt perspektiv. De skal både forholde sig til dem, der arbejder for at fremme rygning, og dem, der arbejder for at forebygge rygning. Eleverne lærer, hvordan man kan arbejde med at nedbringe antallet af unge, der ryger, og de vil også få en indsigt i og kunne forklare tobaksindustriens metoder til at indfange og fastholde folk, der ryger. På den måde klæder temapakken dem på til at kunne genkende, skelne imellem og fortolke de metoder, tobaksindustrien, politikere og andre aktører bruger til at påvirke folks adfærd og holdninger.

Temapakken er især relevant for fagene: samfundsfag, historie, dansk og geografi.

Øvelser

Dansk: Kan du påvirke, hvad andre gør?.....	3
Samfundsfag: Politik og rygning.....	9
Geografi: Ville I låne penge af tobaksindustrien?.....	14
Historie: Tobakkens historie.....	19

Til hver øvelse knytter der sig et lærer- og elevark. I lærerarkene er der forslag til læringsmål på klasseniveau, tegn på læring med forskellige faglige niveauer, samt forslag til evaluering og opfølgning. På elevarkene er der tydelige læringsmål og beskrivelse af opgaven.

Brug indholdet på opiroeg.dk i undervisningen

Hjemmesiden op-i-roeg.dk kan inddrages aktivt i undervisningen, alene eller som et supplement til øvelserne i denne temapakke. Du kan fx vælge at inddrage elementer fra hjemmesiden i din undervisning, eller du kan lade dine elever gå på opdagelse selv og dermed understøtte deres faglige fordybelse.

Bag døren "For eller imod tobak?" på op-i-roeg.dk finder du:

- Hvilke kræfter er på spil?
 - Sætter fokus på de modsatrettede kræfter ift. rygning. Tobaksindustrien, der tjener penge på at folk ryger, og organisationer og samfundsaktører, der arbejder for at få folk til at lade være.
- Nye kunder
 - Om andre tobaksrelaterede produkter, fx snus, vandpibe og e-cigaretter.

Under de enkelte temaer på hjemmesiden findes tekster, refleksionsspørgsmål, quizzer og tests.

God fornøjelse ☺

Lærerark / Dansk

Kan du påvirke, hvad andre gør?

Læringsmål på forløbet

Eleverne lærer at formulere en kommunikationsstrategi enten for eller imod at få unge til at ryge. Eleverne lærer på den måde at aflæse metoder, der bliver brugt henholdsvis i forebyggende organisationer og i tobaksindustrien. Eleverne lærer derudover at argumentere for deres overvejelser om, hvordan de vil få flere eller færre unge til at ryge.

Kort om opgaven

Eleverne skal i grupper udforme en detaljeret kommunikationsstrategi for, hvordan de enten vil få flere eller færre unge til at ryge. Det kan f.eks. være en strategi for en kampagne eller et event eller en plan for, hvordan de med andre metoder vil opnå målet.

Vejledende tid: 5 lektioner á 45 minutter

Sådan gør du

Lektion 1

Læreren holder et oplæg om, hvad man skal overveje, inden man udformer en kommunikationsstrategi og igangsætter en større indsats. Oplægget introducerer eleverne til overvejelser om:

- 1) afsender
- 2) modtager/målgruppe
- 3) budskab
- 4) virkemidler
- 5) metode
- 6) hvordan skal budskabet ud?

Når du har holdt oplægget skal eleverne ud i grupper og diskutere, hvilke forskellige metoder, man kan bruge til at påvirke unge til at ryge eller ikke at ryge.

De sidste 5-10 minutter af lektionen bruger eleverne på at skrive logbog, hvor de gengiver de forskellige metoder, man kan anvende til at påvirke unge. De skal bruge metoderne senere, når de skal lave kommunikationsstrategien.

For at hjælpe eleverne godt på vej i deres diskussion, kan du finde inspiration her:

- <http://www.op-i-roeg.dk/for-eller-imod-tobak/hvilke-kraefter-er-paa-spil/>
- <http://www.op-i-roeg.dk/for-eller-imod-tobak/jagten-paa-nye-kunder/>
- <http://www.op-i-roeg.dk/hvem-bestemmer-dine-valg/reklamer-tv-og-lovgivning/>

Lektion 2

Eleverne skal i grupper beslutte, om de vil lave en strategi, der skal få flere eller færre unge til at ryge. De skal diskutere muligheder og begrænsninger ved begge tilgange.

Lektion 3

Eleverne skal nu i grupper lave deres kommunikationsstrategi. Det kan være en kampagne, et event, en hjemmeside, et forløb med lobbyarbejde eller andre metoder. Der er fri fantasi. Det er ikke meningen, at de skal producere materialer til indsatsen. De skal koncentrere sig om selve strategien.

De sidste 8-10 minutter af lektionen bruger eleverne på at skrive logbog, hvor de beskriver deres strategi med begrundelse for valg af målgruppe, metode, virkemidler m.m.

Lektion 4

Eleverne afslutter deres kommunikationsstrategi og går i gang med at forberede en præsentation. Det kan for eksempel være med PowerPoint, fotos, video eller plancher. Eleverne skal gengive og forklare deres argumenter for hinanden i gruppen og gøre deres strategi skarp.

Lektion 5

Eleverne præsenterer deres kommunikationsstrategi for resten af klassen.

Hvis der er tid eller I vil bruge ekstra tid, så kan eleverne producere selve produktet.

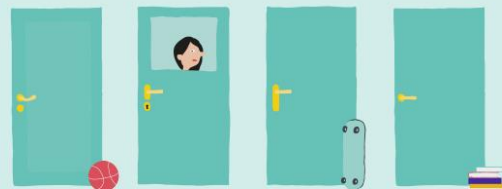
Forslag til opfølgning og evaluering

Forslag til tegn på læring

- Eleven kan beskrive, hvad en kommunikationsstrategi skal indeholde.
- Eleven kan gengive forskellige metoder til at påvirke unge til enten at ryge eller lade være.
- Eleven kan argumentere for valget af metoder til en indsats for eller imod rygning.
- Eleven kan formidle deres kommunikationsstrategi til andre.

Forslag til opfølgning

- Via elevernes logbog vurderer læreren, om eleven kommer rundt om de forskellige punkter i kommunikationsstrategien.
- Via elevernes logbog vurderer læreren, om de argumenterer for deres valg af metode.

- Læreren lytter efter i gruppediskussionerne, om eleverne får nævnt forskellige metoder, for eksempel TV-spots og lobbyarbejde.

Forslag til færdigheds- og vidensmål for dansk efter 9. klassestrin

Fag Dansk	Færdighedsmål Eleven kan tilrettelægge proces fra ide til færdigt produkt
Kompetenceområde Fremstilling	Vidensmål Eleven har viden om komplekse fremstillingsprocesser
Videns- og færdighedsområde Planlægning	

Elevark

Kan du påvirke, hvad andre gør?

Det lærer du

Du lærer at formulere en kommunikationsstrategi enten for eller imod at få unge til at ryge. Du lærer på denne måde at aflæse de metoder, der bliver brugt i forebyggende organisationer og i tobaksindustrien. Du lærer også at reflektere og argumentere for dine valg i processen.

Kort om opgaven

I grupper skal I udforme en detaljeret plan for, hvordan I vil få enten flere eller færre unge til ryge. Dette kalder man en kommunikationsstrategi. I jeres kommunikationsstrategi kan I for eksempel beskrive en kampagne, et event eller en plan for, hvordan I med andre metoder vil påvirke unge. Du skal løbende skrive logbog over processen.

Sådan gør du

Trin 1

Læreren holder et oplæg om, hvad man skal overveje, inden man udformer en kommunikationsstrategi. I inddeles i grupper, hvor I skal finde ud af, hvilke metoder, man kan bruge til at påvirke unge til enten at ryge eller ikke at ryge. En metode kunne være TV-spots, en musikvideo, lobbyarbejde osv.

I kan finde mere information og læse om metoderne her:

- <http://www.op-i-roeg.dk/for-eller-imod-tobak/hvilke-kraefter-er-paa-spil/>
- <http://www.op-i-roeg.dk/for-eller-imod-tobak/jagten-paa-nye-kunder/>
- <http://www.op-i-roeg.dk/hvem-bestemmer-dine-valg/reklamer-tv-og-lovgivning/>

Diskutér derefter i gruppen, hvad de forskellige metoder kan/ikke kan.

I din **logbog** skal du gengive metoder, man kan bruge til at påvirke unge. Du skal bruge denne viden til at vælge den eller de metoder, som skal være en del af jeres kommunikationsstrategi.

Trin 2

I skal i gruppen vælge, om I vil arbejde *for* eller *imod* rygning. Når I har valgt side, kan I sammenligne de forskellige metoder, som I har fundet. Hvad fungerer godt? Hvad fungerer mindre godt? Nedenfor i boksen finder du inspiration:

FOR rygning

Hvis I vælger at arbejde *for* rygning, kan I fx være direktør for verdens største tobaksproducent eller ansat i det lokale supermarked og arbejde med at øge salget af cigaretter. Hvilken målgruppe vil være let at ramme, og vil I satse på det danske marked eller fokusere på andre dele af verden? Husk at lovgivningen skal overholdes – men måske der er nogle steder, hvor lovgivningen ikke er så striks.

IMOD rygning

Her kan du planlægge Sundhedsstyrelsens nye nationale anti-ryge kampagne, få de yngre elever til ikke at starte med at ryge, udvikle en app eller være arrangør af et event på en festival.

Du kan her finde eksempler på forskellige kampagner imod rygning:

Kræftens Bekæmpelse: www.cooludenrøg.dk

Gulvmanden – engelsk anti-ryge tv-spot: <https://www.youtube.com/watch?v=x0FOYQFpbvI>

WHO: www.who.int/tobacco/tobacco_free_youth/home.html

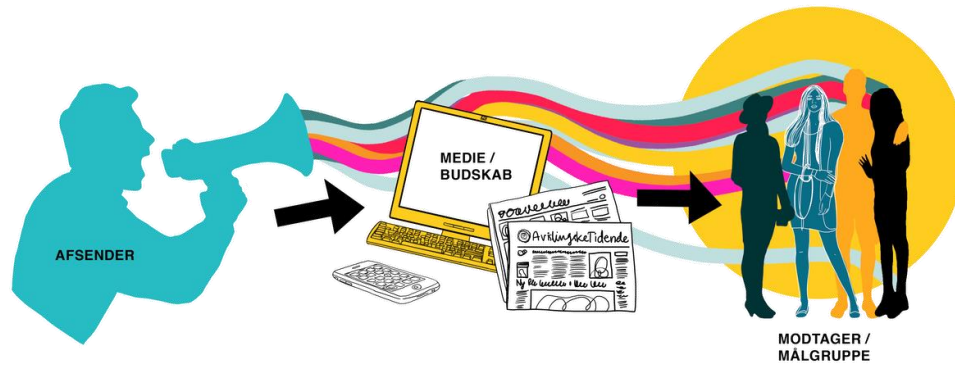
Sundhedsstyrelsen: [Her kan du læse om kampagnen 'But Why?'](#), og du kan også finde YouTube klip fra kampagnen her:

<https://www.youtube.com/channel/UCXMhABOR9IP7rTKe92Bflow>

Trin 3

Her skal I formulere den konkrete kommunikationsstrategi, og argumentere for jeres valg. De seks nedenstående punkter er en hjælp til at målrette jeres strategi:

1. Afsender
2. Målgruppe (fx folkeskoleelever, elever på en ungdomsuddannelse, folk i erhvervslivet, politikere, den danske befolkning, unge i Kina...)
3. Budskab – Hvad vil I opnå?
4. Virkemidler (fx humor, alvor, skræk, saglighed, overraskelse...)
5. Metode (fx reklame, oplæg, event, debat, plakat, koncert, spil, video...)
6. Hvordan skal budskabet ud? (Er der fx nogen det vil være smart at samarbejde med eller nogen, der kan hjælpe jer med at nå ud til jeres målgruppe?)

I din *logbog* skal du notere og forklare jeres argumenter for de seks punkter. I skal kunne forklare jeres argumenter i jeres præsentation.

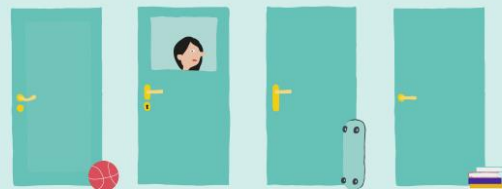
Trin 4

Forbered jeres præsentation, for eksempel med PowerPoint, fotos, video eller plancher.

Trin 5

Præsenter jeres indsats for resten af klassen.

Læreren kan også fortælle jer, at I skal producere selve produktet.

Lærerark / Samfundsfag

Politik og rygning

Læringsmål på forløbet

Eleverne lærer at forstå og anvende de politiske partiers argumentation for at stramme eller løsne regler på rygeområdet.

Kort om opgaven

Eleverne skal i grupper repræsentere et politisk parti i Danmark og undersøge partiets holdning på rygeområdet. Derefter skal de lave en præsentation af holdningen og til sidst debattere med hinanden.

Vejledende tid: 2 lektioner á 45 minutter

Sådan gør du

Lektion 1

Klassen inddeles i grupper, som repræsenterer forskellige partier. Grupperne skal undersøge, hvilken holdning deres parti har på rygeområdet.

Når de har undersøgt partiers holdning, skal de forberede et minuts præsentation af partiets holdning for resten af klassen.

Du kan hjælpe eleverne med at finde informationer omkring de politiske partiers holdninger til rygeområdet via nedenstående links. Eleverne kan også undersøge et konkret partis sundhedspolitik. Her er et par eksempler:

- Læs om Socialdemokratiets sundhedspolitik her: https://www.socialdemokratiet.dk/media/ysynjtqf/sundhedspolitik_tid-til-omsorg.pdf
- Læs om Venstres sundhedspolitik her: <https://www.venstre.dk/politik/venstre-mener/sundhedspolitik>
- Læs om Radikale Venstres sundhedspolitik her: <https://www.radikale.dk/politik/vi-mener/sundhed/>
- Læs om Det Konservative Folkepartis sundhedspolitik her: <https://konservative.dk/sundhed/>

Eleverne kan også blive klædt på til debatten via disse links:

- <https://www.op-i-roeg.dk/7-klassetrin-hvem-bestemmer-dine-valg/reklamer-medier-og-lovgivning/>

- <https://www.op-i-roeg.dk/8-klasetrin-hvilke-konsekvenser-har-rygning/rygning-og-dine-omgivelser/passiv-rygning/>
- <https://www.op-i-roeg.dk/9-klasetrin-for-eller-imod-tobak/hvilke-kraefter-er-paa-spil/oplysning-om-rygning/>

Lektion 2

Eleverne skal sidde i en rundkreds eller mindre grupper og debattere følgende spørgsmål:

Er rygeloven en god ting? Hvorfor/hvorfor ikke?

Skal prisen på cigaretter sættes op?

Hvor går grænsen for, hvad man kan sætte regler for i forhold til rygning?

Hvad er vigtigst – den personlige frihed eller samfundets ansvar for borgernes sundhed?

Skal patienter, der har røget, selv betale for behandling på sygehus, hvis de er syge, fordi de har røget?

Du kan bestemme om eleverne skal have spørgsmålene på forhånd eller ej.

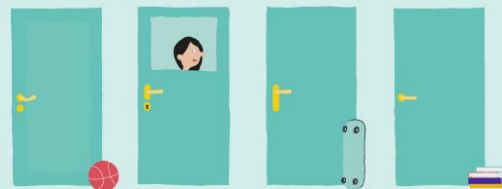
Forslag til opfølgning og evaluering

Forslag til tegn på læring

- Eleven kan finde information om et partis holdning til loven om røgfri miljøer
- Eleven kan gengive de forskellige partiers holdning til loven om røgfri miljøer
- Eleven kan sammenligne partiers holdning
- Eleven kan argumentere ud fra et politisk standpunkt

Forslag til opfølgning

- Læreren får eleverne til at gengive partiers holdning til loven om røgfri miljøer i fremlæggelsen
- Læreren får eleven til at forklare ligheder og forskelle på partiers holdninger
- Læreren vurderer, om eleven kan argumentere for partiets holdning til rygning

Forslag til færdigheds- og vidensmål for samfundsfag efter 9. klassetrin

Fag Samfundsfag Kompetenceområde Politik Videns- og færdighedsområde Politiske partier og ideologier	Færdighedsmål Eleven kan analysere den aktuelle parlamentariske situation og partiernes indbyrdes placering Vidensmål Eleven har viden om politiske partier, deres grundholdning og mærkesager
Forudsætninger for, at eleven kan løse opgaven Eleven skal vide, at der findes politiske partier med forskellige holdninger. Det er en fordel, hvis eleverne tidligere har lavet øvelserne "Skolens rygregler" og "Den danske rygelov".	

Elevark

Politik og rygning

Det lærer du

Du lærer at forstå og anvende de politiske partiers argumentation for at stramme eller løsne regler på rygeområdet.

Kort om opgaven

I skal i grupper repræsentere et politisk parti i Danmark og undersøge partiets holdning på rygeområdet. Derefter skal I lave en præsentation af holdningen og til sidst debattere med de andre partier.

Sådan gør du

Trin 1

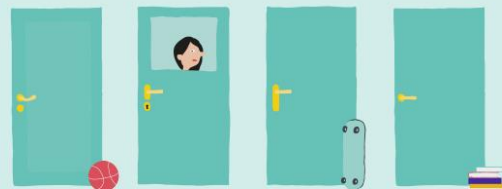
Når I ved, hvilket parti I skal repræsentere, skal I finde information om partiers holdning til loven om rygning.

I kan finde information og inspiration på følgende links:

- Læs om Socialdemokratiets sundhedspolitik her: https://www.socialdemokratiet.dk/media/ysynjtqf/sundhedspolitik_tid-til-omsorg.pdf
- Læs om Venstres sundhedspolitik her: <https://www.venstre.dk/politik/venstre-mener/sundhedspolitik>
- Læs om Radikale Venstres sundhedspolitik her: <https://www.radikale.dk/politik/vi-mener/sundhed/>
- Læs om Det Konservative Folkepartis sundhedspolitik her: <https://konservative.dk/sundhed/>

I kan også blive klædt på til debatten via disse links:

- <https://www.op-i-roeg.dk/7-klasse-trin-hvem-bestemmer-dine-valg/reklamer-medier-og-lovgivning/>
- <https://www.op-i-roeg.dk/8-klasse-trin-hvilke-konsekvenser-har-rygning/rygning-og-dine-omgivelser/passiv-rygning/>
- <https://www.op-i-roeg.dk/9-klasse-trin-for-eller-imod-tobak/hvilke-kraefter-er-paa-spil/oplysning-om-rygning/>

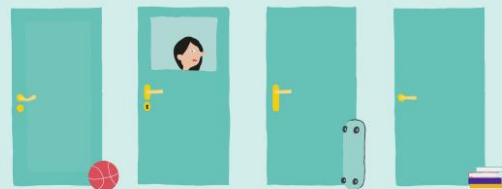
Trin 2

I skal forberede en præsentation på et minut, hvor I gengiver parties holdning til rygning og fremlægger det for resten af klassen.

I skal i gruppen vælge om I vil arbejde *for* eller *imod* rygning. Når I har valgt side, kan I sammenligne de forskellige metoder, som I finder. Hvad fungerer godt? Hvad fungerer mindre godt?

Trin 3

Efter I har fremlagt jeres præsentation, skal I debattere i klassen. Læreren fortæller, hvilke spørgsmål, I skal debattere.

Lærerark / Geografi

Ville I låne penge af tobaksindustrien?

Læringsmål på forløbet

Eleverne får indsigt i, hvilken betydning tobaksproduktion kan have for et lands afgrøder, børnearbejde og økonomi. Derudover lærer eleverne, hvordan der både kan være fordele og ulemper ved at låne penge af tobaksindustrien, og hvordan man kan argumentere for begge.

Kort om opgaven

Læreren holder et oplæg om landet "Mambias" situation. Eleverne skal derefter i grupper debattere, om de skal råde landet til at sige ja eller nej til det fiktive tilbud fra et tobaksfirma.

Vejledende tid: 2 lektioner á 45 minutter

Sådan gør du

Lektion 1

Læreren holder et oplæg, hvor landet "Mambia" og landets situationen bliver præsenteret. Situationen finder du bagerst i lærerarket.

Har du brug for mere viden om opgaven, kan du finde inspiration i øvelsen 'Tobaksbarn', der er udviklet af den svenske organisation "A non smoking generation", som du finder her: <https://nonsmoking.se/wp-content/uploads/2020/11/o%CC%88vningsblad-tobaksbarn.pdf>

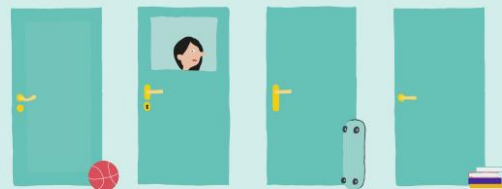
Lektion 2

I grupper skal eleverne debattere, om Mambia skal sige ja eller nej til tilbuddet. De skal skrive fordele og ulemper ned.

Eleverne kan finde inspiration her:

- <http://www.op-i-roeg.dk/hvilke-konsekvenser-har-rygning/boernearbejde/>
- <http://www.op-i-roeg.dk/hvilke-konsekvenser-har-rygning/miljoe-og-tobak/>

Forløbet afsluttes med, at grupperne hver især præsenterer argumenter for og imod og fortæller, hvad de så vil råde Mambia til at gøre. Du kan vælge at pålægge grupperne, om de skal argumentere for eller imod.

Forslag til opfølgning og evaluering

Forslag til tegn på læring

- Eleven kan redegøre for tobaksindustrien som erhverv
- Eleven kan sammenligne fordele og ulemper ved tobaksproduktion som erhverv
- Eleven kan argumentere for eller imod at låne penge af tobaksindustrien

Forslag til opfølgning

- Læreren lytter efter, om eleverne både nævner fordele og ulemper ved at låne penge af tobaksindustrien
- Læreren vurderer, om eleven bruger fordelene eller ulemperne som argumenter for eller imod at låne penge af tobaksindustrien

Forslag til færdigheds- og vidensmål for geografi efter 9. klassetrin

Fag Geografi Kompetenceområde Undersøgelse Videns- og færdighedsområde Globalisering	Færdighedsmål Eleven kan undersøge forbrugsvares vej fra ressource til butik Vidensmål Eleven har viden om produktionskæder
Forudsætninger for, at eleven kan løse opgaven Der er en fordel, hvis eleverne har arbejdet med øvelserne 'Børnearbejde i tobaksindustrien' og 'Konsekvenser af tobaksproduktion'	

MAMBIAS SITUATION

I landet Mambia lever de fleste mennesker af landbrug. Problemet er, at produktionen ikke giver noget overskud, som kan eksporteres, så landet derved kunne få penge til bl.a. medicin og maskiner, der kunne gøre landbruget mere effektivt. I Mambia dyrkes paprika, som ville kunne eksporteres, hvis produktionen var mere effektiv. Pengene fra eksporten kunne bruges til udvikling i landet.

Mambia har ansøgt Verdensbanken om et lån. Men landet har allerede en kæmpe gæld til andre lande, så ingen vil låne dem flere penge.

Nu er der sket det, at et stort amerikansk tobaksfirma er villig til at låne Mambia penge til at købe medicin, teknisk udstyr og bygge skoler. Men tobaksfirmaet har nogle betingelser:

- Mambia skal skrive under på, at mindst 50 % af jorden bliver brugt til tobaksdyrkning
- Tobaksfirmaets anbefalinger omkring gødning og skadedyrsbekæmpelsesmidler skal følges
- Tobaksfirmaet har eneret til at købe hele Mambias tobaksproduktion til en fast pris
- Mambia behøver ikke betale lånet tilbage, så længe aftalen gælder (10 år med mulighed for forlængelse)
- Derimod skal landet hvert år betale 10 % af lånet i rente

Mambias regering skal beslutte, om de siger ja eller nej til tilbuddet fra tobaksfirmaet. Et af argumenterne for at sige ja tak er, at man for pengene fra tobakssalget kan udvikle paprikaproduktionen og få penge til landet gennem eksport. Et af argumenterne for at sige nej tak kan være, at man ikke vil støtte produktion af tobak.

I er blevet indkaldt af Mambias regering som eksperter, der ud fra jeres viden om tobaksproduktion skal give politikerne råd om, hvad de skal overveje, før de beslutter sig.

Elevark

Ville I låne penge af tobaksindustrien?

Det lærer du

Du får en indsigt i, hvilken betydning tobaksproduktion kan have for et lands afgrøde, børnearbejde og økonomi. Derudover lærer du, hvordan der både kan være fordele og ulemper ved at låne penge af tobaksindustrien, og hvordan man kan argumentere for begge.

Kort om opgaven

Læreren holder et oplæg om landet "Mambias" situation. I skal derefter i grupper debattere, om I vil råde landet til at sige ja eller nej til tilbuddet fra et tobaksfirma.

Sådan gør du

Trin 1

Læs om Mambias situation på næste side. Når alle i gruppen har læst det, skal I kort gennemgå landets situation.

Trin 2

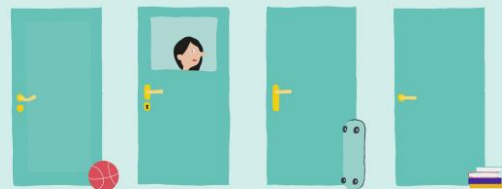
I grupper skal I forestille jer at være eksperter, der skal rådgive Mambias regering, om de skal sige ja eller nej til tilbuddet fra tobaksfirmaet. I skal lave en liste, hvor I sammenligner fordele og ulemper ved tobaksproduktion som erhverv.

I kan finde inspiration her:

- <http://www.op-i-roeg.dk/hvilke-konsekvenser-har-rygning/boernearbejde/>
- <http://www.op-i-roeg.dk/hvilke-konsekvenser-har-rygning/miljoe-og-tobak/>

Trin 3

Fremlæg jeres argumenter for resten af klassen. Læreren bestemmer, om I skal fremlægge argumenterne for, imod eller begge.

MAMBIAS SITUATION

I landet Mambia lever de fleste mennesker af landbrug. Problemet er, at produktionen ikke giver noget overskud, som kan eksporteres, så landet derved kunne få penge til bl.a. medicin og maskiner, der kunne gøre landbruget mere effektivt. I Mambia dyrkes paprika, som ville kunne eksporteres, hvis produktionen var mere effektiv. Pengene fra eksporten kunne bruges til udvikling i landet.

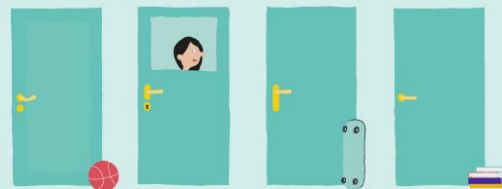
Mambia har ansøgt Verdensbanken om et lån. Men landet har allerede en kæmpe gæld til andre lande, så ingen vil låne dem flere penge.

Nu er der sket det, at et stort amerikansk tobaksfirma er villig til at låne Mambia penge til at købe medicin, teknisk udstyr og bygge skoler. Men tobaksfirmaet har nogle betingelser:

- Mambia skal skrive under på, at mindst 50 % af jorden bliver brugt til tobaksdyrkning
- Tobaksfirmaets anbefalinger omkring gødning og skadedyrsbekæmpelsesmidler skal følges
- Tobaksfirmaet har eneret til at købe hele Mambias tobaksproduktion til en fast pris
- Mambia behøver ikke betale lånet tilbage, så længe aftalen gælder (10 år med mulighed for forlængelse)
- Derimod skal landet hvert år betale 10 % af lånet i rente

Mambias regering skal beslutte, om de siger ja eller nej til tilbuddet fra tobaksfirmaet. Et af argumenterne for at sige ja tak er, at man for pengene fra tobakssalget kan udvikle paprikaproduktionen og få penge til landet gennem eksport. Et af argumenterne for at sige nej tak kan være, at man ikke vil støtte produktion af tobak.

I er blevet indkaldt af Mambias regering som eksperter, der ud fra jeres viden om tobaksproduktion skal give politikerne råd om, hvad de skal overveje, før de beslutter sig.

Lærerark / Historie

Tobakkens historie

Læringsmål på forløbet

Eleverne lærer om tobakkens historie, og hvordan tobakkens historie hænger sammen med andre historiske begivenheder gennem et spil. Gennem diskussion lærer eleverne også betydningen af tobakkens historie.

Kort om opgaven

Eleverne skal spille et historiespil, hvor de skal placere tobakkens historiske punkter på en tidslinje, sammen med andre historiske begivenheder. Gennem diskussion lærer eleverne også betydningen af tobakkens historie.

Vejledende tid: 2 lektioner á 45 minutter

Sådan gør du

Lektion 1

Præsenter opgaven og inddel eleverne i grupper á 3-4 spillere. Der skal bruges ét spil til hver gruppe. Spillet skal printes dobbeltsidet. Udlever spillet. Eleverne klipper spillet ud, og begynder at spille.

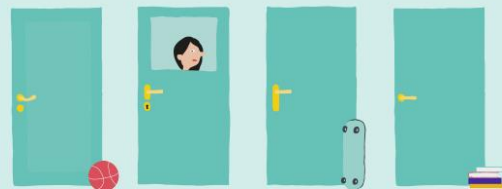
Lektion 2

Eleverne spiller. Brug den sidste del af lektionen på at samle op i klassen. Diskutér eksempelvis, hvorfor man ikke forbød tobak, da man fandt ud af at rygning giver lungekræft i 1950'erne, og hvad eleverne synes skal være det næste punkt i tobakkens historie. Hvordan kan vi stoppe tobakken, så den ikke fortsætter i den danske historie? Evt. et forbud mod tobak?

Forslag til opfølgning og evaluering

Forslag til tegn på læring

- Eleven kan redegøre for tobakkens historiske punkter
- Eleven kan placere tobakkens historiske punkter i forhold til andre historiske punkter
- Eleven kan diskutere tobakkens historiske udvikling ift. den historiske og samfundsmæssige udvikling i Danmark

Forslag til opfølgning

- Læreren går rundt, følger med mens eleverne spiller og stiller spørgsmål, som kan lægge op til diskussionen efter spillet
- Læreren samler op i klassen og diskuterer emnet i plenum

Forslag til færdigheds- og vidensmål for historie efter 9. klassetrin

Fag

Historie

Kompetenceområde

Kronologi & sammenhæng

Videns- og færdighedsområde

Historiekanon

Færdighedsmål

Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse

Vidensmål

Eleven har viden om kanonpunkter

Forudsætninger for, at eleven kan løse opgaven

Eleverne skal have kendskab til historiske kanonpunkter

Elevark

Tobakkens historie

Det lærer du

Du lærer gennem et spil om tobakkens historie, og hvordan tobakkens historie hænger sammen med andre historiske begivenheder. Gennem diskussion lærer du også betydningen af tobakkens historie.

Kort om opgaven

Du skal sammen med dine klassekammerater spille et historiespil, hvor du skal placere tobakkens historiske punkter på en tidslinje, sammen med andre historiske begivenheder.

Sådan sætter du spillet op

Start med at klippe kortene ud og blande dem. Det er vigtigt, at de vender samme vej; på bagsiden af kortene, er der et blå årstal. Bagsiden skal altid vende nedad, når kortene blandes.

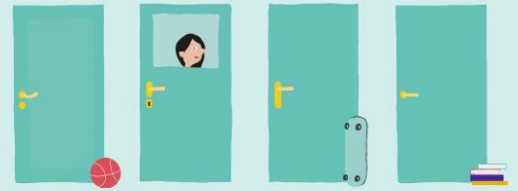
Når kortene er blandet, gives fire kort til hver spiller (stadig med årstallet nedad. Hvis man kigger årstallet, har man snydt og må bytte kortet ud). Når I er godt inde i spillet, kan I tage både fem eller seks kort under opsætningen; det gør bare spillet mere udfordrende.

Vend nu ét kort fra kortbunken – denne gang med årstallet opad. Det er dette kort I skal starte tidslinjen ud fra. I er nu klar til at komme i gang med spillet.

Sådan spiller du historiekanon

Det gælder om at placere de forskellige kort i historisk rækkefølge. På din tur tager du et af de kort, der ligger foran dig, og placerer det, hvor du mener, det hører hjemme på tidslinjen. Når du har placeret kortet, vender du det om, og ser om det er lagt rigtigt.

Hvis du har lagt kortet rigtigt, er din tur slut, og turen går videre til næste spiller. Kortet bliver liggende, og for hvert kort, som er placeret rigtigt, bliver det altså sværere at placere det næste kort.

Hvis du ikke har lagt kortet rigtigt, lægges kortet nu på sin rigtige plads i tidslinjen, og du trækker et nyt kort fra den store kortbunke. Du er altså ikke sluppet af med et kort, og er nu bagud i forhold til dem, der har smidt et kort.

Spillets afslutning

I slutningen af hver runde (lige inden startspilleren tager sin næste tur) tjekker I efter, om en eller flere spillere er sluppet af med alle sine kort.

Hvis kun én spiller er sluppet af med alle sine kort, har den spiller vundet. Tillykke med sejren!

Hvis mere en én spiller har sluppet af med alle sine kort, fortsætter spillet. De spillere, der ikke har noget kort foran dem i deres tur, trækker et kort fra kortbunken, som så er det kort, der skal placeres.

Hvis I, når spillet er slut, kun mangler nogle få kort, kan I prøve at se om I sammen kan placere de sidste korrekt. Ellers blandes alle kortene på ny og et nyt spil kan gå i gang. Nu er det vinderens tur til at starte.

Den første tobaksplante begynder at gro i Andesbjergene i Latin Amerika	Ertebøllekulturen, en del af stenalderen Det var Ertebøllekulturen, der opfandt den festmenu, vi stadig bruger i dag: suppe, steg og – ikke is – men årstidens frugter	Solvognen bliver lavet Den største skat fra bronzealderen. Det er den, man kan se på tusindkronesedlen
Tuthankhamons regeringstid Tuthankhamon blev konge af Egypten, da han var ni år gammel	Indianerne ryger og tygger tobakken Indianerne røg pipe ved mange lejligheder. Bl.a. ved krigserklæringer, og når krige blev afsluttet	Kejser Augustus levetid Romerrigets første kejser

Solvognen bliver lavet 1400 f.v.t	Ertebøllekulturen, en del af stenalderen 5400 – 3900 f.v.t	Den første tobaksplante begynder at gro i Andesbjergene i Latin Amerika 8000 f.v.t
Kejser Augustus levetid 63 f.v.t – 14 e.v.t	Indianerne ryger og tygger tobakken 100 f.v.t	Tuthankhamons regeringstid 1333 – 1332 f.v.t

Kong Harald Blåtand rejser Jellingstenen til minde om sine forældre Bluetooth, som du kender fra elektroniske apparater, er opkaldt efter Harald Blåtand	Biskop Absalons levetid Du kender ham måske fra julekalenderen Absalons Hemmelighed	Erik af Pommern underskrev Kalmarunionen Danmark, Norge og Sverige fik fælles konge
Tobakken kommer til Europa Det var Christopher Columbus, der tog tobakken med hjem til Europa fra sin rejse til Amerika	Reformationstiden Dannelsen af den protestantiske kirke, igangsat af Martin Luther	Kong Christian 4s levetid Christian 4. Var konge i 59 år. Det er den længste periode af alle danske konger

Erik af Pommern underskrev Kalmarunionen 1397	Biskop Absalons levetid 1128 - 1201	Kong Harald Blåtand rejser Jellingstenen til minde om sine forældre 965
Kong Christian 4s levetid 1577 – 1648	Reformationstiden 1500-tallet	Tobakken kommer til Europa 1492

Den westfalske fred Fredsslutning efter 30-årskrigen. Det var den mest blodige krig i Europa havde oplevet	Kong Frederiks 3s statskup Frederik 3. tvang adelen og rigsrådet til at gøre kongemagten arvelig. Enevældet blev indført	Tobaksproduktion i Danmark Man begynder at dyrke og sælge tobak på danske marker
Stavnsbåndets ophævelse En bonde er ikke længere tvunget til at arbejde på det gods, han er født på	Stormen på Bastillen Vrede borgere stormede den gamle fæstning i Paris	Forbud mod slavehandel Selvom det var forbudt, ophørte slaveriet på de Danskvestindiske øer først 56 år senere

Tobaksproduktion i Danmark 1665	Kong Frederiks 3s statskup 1660	Den westfalske fred 1648
Forbud mod slavehandel 1792	Stormen på Bastillen 1789	Stavnsbåndets ophævelse 1788

Københavns bombardement England bombede Danmark og den danske flåde blev overgivet til dem	Den første grundlov Enevælden afskaffes og Danmark er nu folkestyret	Slaget på Fælled Københavnske arbejdere sloges mod politiet. Stedet hedder nu Fælledparken og ligger lige ved siden af Parken, hvor Danmark bl.a. spiller landskampe i fodbold
Drenge får piber i konfirmationsgave De fik piber i gave for at vise, at de var på vej til at blive voksne	Kvindes valgret Året hvor kvinder fik stemmeret til Landstings- og Folketingsvalg	Genforeningen Efter en folkeafstemning, blev den nordlige del af Slesvig en del af Danmark

Slaget på Fælled 1872	Den første Grundlov 1849	Københavns bombardement 1807
Genforeningen 1920	Kvindes valgret 1915	Drenge får piber i konfirmationsgave Start 1900-tallet

1.512 tobaksvirksomheder i Danmark Den største tobaksvirksomhed havde mere end 1000 ansatte	Kanslergadeforliget Økonomisk krise gjorde, at Socialdemokratiet sammen med Det Radikale Venstre lavede en aftale med Venstre, som var med til at afhjælpe krisen	2. Verdenskrig Hitler var imod rygning. Derfor blev rygning et symbol på frihed og modstand mod nazisterne under 2. verdenskrig
FN's verdenserklæring om menneskerettigheder Menneskerettigheder er grundrettigheder, der skal sikre det enkelte menneske mod overgreb fra staten	Dyrkning og produktion af tobak i Danmark stoppes	Lægerne finder en sammenhæng mellem lungekræft og rygning

2. Verdenskrig 1973 – 1945	Kanslergadeforliget 1933	1.512 tobaksvirksomheder i Danmark 1921
Lægerne finder en sammenhæng mellem lungekræft og rygning 1950'erne	Dyrkning og produktion af tobak i Danmark stoppes 1948	FN's verdenserklæring om menneskerettigheder indføres 1948

78 % af mændene og 40 % kvinderne i Danmark ryger hver dag	Det er normalt, at lærerne ryger i klasselokalerne på skolerne	Berlinmuren opføres Hele Tyskland deles op i Øst- og Vesttyskland som bliver til to forskellige nationer
Det er helt almindeligt, at pædagoger i børnehaver ryger cigaretter, mens de er sammen med børnene	Advarselstekst på tobaksvarer Den første advarsel var: "Sundhedsstyrelsen påpeger, at tobaksrygning er sundhedsskadelig"	Berlinmurens fald Der er nu fri adgang mellem Øst- og Vesttyskland

Berlinmuren opføres 1960	Det er normalt, at lærerne ryger i klasselokalerne på skolerne 1960'erne	78 % af mændene og 40 % kvinderne i Danmark ryger hver dag 1953
Berlinmurens fald 1990	Man sætter advarsler på cigaretpakkerne 1986	Det er helt almindeligt, at pædagoger i børnehaver ryger cigaretter 1970'erne

Maastricht-traktaten Det Europæiske Fællesskab (EF) bliver til Den Europæiske Union (EU)	Danmarks første rygelov Begrænsning af rygning i offentlige lokaler og transportmidler	SAS forbyder rygning Det er ikke længere tilladt at ryge på nogen af SAS flyafgange
Regler om rygning på skoler Skoleelever må ikke længere ryge på skolens område	9/11 Terrorangrebet på World Trade Center i New York og Pentagon i Washington D.C.	Reklameforbud mod tobak Man må ikke længere reklamere for tobak i Danmark

SAS forbyder rygning 1997	Danmarks første rygelov 1995	Maastricht-traktaten 1992
Reklameforbud mod tobak 2002	9/11 2001	Regler om rygning på skoler 2001

Aldersgrænse på 16 år Det bliver forbudt at sælge tobak til børn og unge under 16 år	Rygeloven udvides Det er slut med at ryge indendørs på arbejdspladser, restauranter og store værtshuse	Aldersgrænse på 18 år Det bliver forbudt at sælge tobak til børn og unge under 18 år
Advarselsbilleder Danske tobaksvarer får advarselsbilleder	DSB forbyder rygning Det er ikke tilladt at ryge på stationer og perroner, hverken indenfor eller udenfor	Tobakken under disken Butikker skal skjule tobaksprodukter

Aldersgrænse på 18 år 2008	Rygeloven udvides 2007	Aldersgrænse på 16 år 2004
Tobakken under disken April 2021	DSB forbyder rygning 2014	Advarselsbillede på tobaksvarer 2012

Røgfri skoletid indføres Grundskoler og ungdomsuddannelser indfører røgfri skoletid	Neutrale tobaksprodukter Cigaretpakker og andre tobaksprodukter skal være neutrale	Prisen på cigaretter stiger Prisen på en gennemsnitlig pakke cigaretter stiger fra 40 kroner til 55 kroner
Forbud mod cigaretter med mentolsmag Det bliver forbudt at sælge cigaretter med mentolsmag	Coronaviruspandemien begynder WHO erklærer COVID-19 en trussel mod folkesundheden af international betydning	10 % af unge mænd og 8 % af unge kvinder i Danmark ryger hver dag

Prisen på cigaretter stiger April 2020	Neutrale tobaksprodukter April 2022	Røgfri skoletid indføres Januar (grundskoler) og juli (ungdomsuddannelser) 2021
10 % af unge mænd og 8 % af unge kvinder i Danmark ryger hver dag Juni 2021	Coronaviruspandemien begynder Januar 2020	Forbud mod cigaretter med mentolsmag Maj 2020

